

بهار ادب

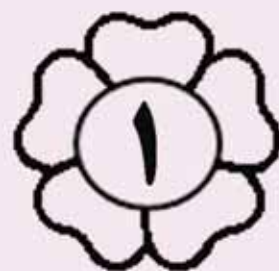
فصلنامه تخصصی زبان و ادبیات فارسی

شماره استاذ اردو بین المللی :

۲۷۸۹ - ۲۰۰۸

سال اول / شماره اول پانزدهم / شماره ۸۷ / شماره سلسل : ۱

- صاحبقران شاعری / دکتر احمدی
- نظامی کنجی و معراج رسول (ص) / دکتر روح‌اللاهی
- جایگاه پیشه مادر شاهنامه فردوسی / دکتر سناز پیمانی
- معرفی برخی لغات زبان کردی امار لونی و بررسی جایگاه تاریخی این طائفه در ایران / دکتر آزاده اسانی
- ادبیات تغزیه در چهار محال و بختیاری / دکتر حمید رضائی
- بررسی تصحیحات فارسی عباس اقبال آشتیانی / دکتر شرام آرزویان
- تقدیر صورتکرایانه غزلیات حافظ / دکتر فاطمه مددی
- مصاحبه با استاد فریدون جنیدی پیرامون تصحیح شاهنامه

سخن مدیر مسئول

بسم الله الرحمن الرحيم

الطاف پیدا و پنهان الهی ، بار دیگر جاری گشت و توفیق انتشار فصلنامه «بهار ادب» را بر ما ارزانی داشت . این فصلنامه جایگاه انعکاس پژوهش‌های است که توسط پژوهشگران محترم دانشگاهی و غیر دانشگاهی در زمینه زبان و ادبیات فارسی انجام میشود .

این نشریه خصوصی با انطباق دادن شرایط و مطالب خود با آئین‌نامه‌ها و قوانین وزارت علوم تحقیقات و فناوری در پی آن است تا با کسب امتیاز «علمی پژوهشی» ، هم به اعتبار علمی خود بیفزاید و هم خدمتی به دانشگاهیان ارجمند کرده باشد تا با چاپ مقالات خود در این نشریه از دغدغه‌های شغلی خود بکاهند .

امیدست با توجه به بین‌المللی بودن گستره توزیع این نشریه ، دستاوردهای علمی اندیشمندان به جای جای جهان راه یابد و مرجع علمی پژوهندگان قرار گیرد .

بر خویش لازم میدانم ، تا از استادان بزرگواری که با قبول عضویت در هیأت تحریریه ، متی بزرگ بر من نهادند صمیمانه سپاسگزاری کنم ، خداوند بر طول عمر با عزتشان بیفزاید .

امید مجدر
رئیس

صاحبقران شاعری

♦ دکتر احمد احمدی استادیار دانشگاه تهران

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۸/۱ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۱۶

◀ چکیده:

در عرصه فسیح فرهنگ اسلامی، همه دانشهای دینی و هنرها به معجزه جاویدان خاتم، کلام الله مجید، باز می گردد. کلام وحی نیز « سنت » صاحبان مقام عصمت علیهم السلام را، در حجیت و اعتبار همتراز خویش اعلام می دارد. شاعران پرورده در جغرافیای اسلام، انس و دلدادگی و اثرپذیری و بهره گیری خویش را از این دو منبع آسمانی، در سخن خود، به وفور نشان داده اند. رودکی، آدم الشعراى ادب فارسی، با وجود کمی اشعار بازمانده از او، در زمره ادیبانی است که این تأثیر و شیفتگی را به کرات باز نموده است.

نظامی گنجه ای و معراج رسول (ص)

استادیار دانشگاه تهران دکتر روح الله هادی

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۸/۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۱۶

◀ چکیده:

معراج رسول الله (ص) از وقایع حیات پربرکت ایشانست که کمی قبل از هجرت رخ داده. این سفر آسمانی که در شبی از شبهای رمضان انجام شده، از عجیب ترین وقایع حیات رسول خداست و از همان زمان تاکنون همواره مورد بحث و بررسی قرار گرفته و در تفسیرهای مختلف قرآن در ذیل سوره اسرا و نجم بدان پرداخته شده است. معراج در ادب فارسی نیز از موضوعات مورد علاقه شاعران بوده و از اوایل قرن پنجم در شعر فارسی دیده میشود. میزان توجه شاعران به معراج تا قرن ششم اندک است اما در قرن ششم توجه سنایی و خاقانی را بخود جلب کرده، در حدیقه و تحفه العراقین از آن سخن گفته میشود. پس از این دو شاعر، عنایت به معراج در پنج گنج نظامی به بالاترین حد میرسد بگونه ای که شاعر در حدود سیصد بیت بتوصیف این واقعه میپردازد. دلیل این امر بگمان نگارنده سرشت شاعرانه نظامیست که از یک سو دین انگار و از سویی خیالپردازست و در زندگی حضرت محمد(ص) هیچ واقعه ای را نمی توان یافت که تا این اندازه خیال انگیز و مناسب با دنیای شاعرانی همانند نظامی باشد. نظامی با انتخاب معراج هم در دنیای زاهدانه خویش باقی میماند و هم به نیاز شاعرانه طبیعت خویش پاسخ میدهد.

جایگاه پیشه ها در شاهنامه فردوسی

♦ دکتر بهناز پیامنی استادیار دانشگاه پیام نور تهران

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۷/۱۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۱۶

چکیده

بازخوانی شاهنامه فردوسی، با هدف آگاهی از وضعیت اقتصادی جوامع در گذشته های دور، شناختی شایسته از تحولات اقتصادی در طول زمان به دست خواهد داد که میتواند در برخی مواقع، راهگشای رخدادهای همسان با فاصله زمانی و مکانی باشد.

در همه سرزمینها رویکرد دولتها و مردم به مشاغل از جمله مواردیست که تاثیری مستقیم بر اقتصاد آن جوامع خواهد داشت. اقبال یا عدم توجه به پیشه ای خاص نیز پایگاههای اجتماعی متفاوتی را شکل می بخشد که بررسی چنین نکاتی صورت آشکارتری از وضعیت اقتصادی جوامع، میزان درآمد و سطح زندگی افراد در ذهن ترسیم خواهد کرد.

در این نوشتار به این پرسشها پاسخ داده خواهد شد که انواع پیشه های موجود در شاهنامه کدامند؟ چه معیارهایی در طبقه بندی آنها موثرست؟ و با توجه به نظام اقتصادی حاکم بر جوامع در شاهنامه درآمد ناشی از آنها چه میزان از نیاز مالی خانواده ها را برطرف خواهد ساخت؟ بدین منظورتا حد امکان، تصویری روشن از چگونگی دسته بندی مشاغل بر اساس میزان وابستگی به حکومتها، صاحبان پیشه ها، پایگاه اجتماعی و نیز میزان درآمد حاصل از آنها با هدف آشنایی بیشتر با فضای اقتصادی و اجتماعی شاهنامه ارائه گردیده است

معرفی برخی لغات زبان کردی آمارلویی و بررسی جایگاه تاریخی این طائفه در ایران

♦ آزاده احسانی : دانشجوی دکتری زبانهای باستانی دانشگاه پونا می هندوستان

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۷/۱۴ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۱۶

چکیده

موضوع مورد پژوهش در مقاله پیش رو معرفی مختصر زبان کردی آمارلویی (عمارلویی) گیلان و نیز بررسی جایگاه جغرافیای کردان آمارلو میباشد. زبان کردی آمارلویی گیلان در گروه گویشهای کردی شمال غربی یا کرمانجی جای دارد. شمار زیادی از کردان آمارلو در استان گیلان و بخش بزرگی از آنان در استان خراسان زندگی میکنند. اما مطلب مورد پژوهش در این مقاله پس از معرفی کوتاه جایگاه تاریخی و جغرافیایی مردم آمارلوی گیلان و زبان آنان، بررسی نمودن تعدادی از واژه های این زبان جهت آشنایی بیشتر خوانندگان با ساختار لغوی و آوایی و ریشه شناختی برخی واژه های کردی آمارلویی می باشد. بررسی دستور و ساختار واژه های کرد آمارلو و مقایسه آن

با زبانهای کهن ایرانی به ویژه فارسی میانه نشان میدهد که کردی آمارلویی میتواند درجه ای باشد برای مطالعه و پژوهش زبانهای کهن ایرانی، زیرا همگونیهای واژگانی و دستوری بسیاری میان این زبان با زبانهای کهن ایرانی وجود دارد.

ادبیات تعزیه در چهار محال و بختیاری

✦ **دکتر حمید رضائی استادیار دانشگاه پیام نور شهر کرد**

تاریخ دریافت مقاله : ۸۷/۷/۹ **تاریخ پذیرش مقاله : ۸۷/۸/۱۶**

◀ چکیده :

تعزیه نوعی نمایش مذهبی است که با رسمیت یافتن تشیع در ایران شکل منسجم و منظمی به خود گرفت و در دوره قاجار با توجه نشان دادن شاهان قاجار نه تنها در پایتخت که در تمامی مناطق ایران از رونق و شکوه خاصی برخوردار شد. در سرزمین چهار محال و بختیاری نیز، هم به دلیل علاقه عامه مردم و هم حمایت برخی از خوانین اهمیت و اعتبار یافت. این توجهات موجب بوجود آمدن مکتهای مختلف تعزیه در این منطقه گردید که غالب سرایندگان اشعار مجالس تعزیه نیز از شعرای بومی بودند در این مقاله کوشش شده ضمن بررسی این نوع ادبی در چهارمحال و بختیاری به برخی خصوصیات و ویژگی های سبکی آن نیز اشاره شود.

بررسی تصحیحات فارسی عباس اقبال آشتیانی

✦ **دکتر شهرام آزادیان استادیار دانشگاه تهران**

تاریخ دریافت مقاله : ۸۷/۸/۱ **تاریخ پذیرش مقاله : ۸۷/۸/۱۶**

◀ چکیده :

شادروان عباس اقبال آشتیانی (۱۳۱۴ه.ق. - ۱۳۳۴ه.ش.) یکی از پیشروان و بزرگان تحقیق در ایران است. آثار او وهمدورگانش پایه های تحقیق در ایران هستند و بازخوانی آنها از این جهت اهمیت دارد. این مقاله به بررسی و نقد تصحیحات فارسی عباس اقبال و ارزشگذاری آنها میپردازد.

نقد صورت‌گرایانه غزلیات حافظ

♦ دکتر فاطمه مدرسی استاد دانشگاه ارومیه

♦ امید یاسینی کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ارومیه

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۸/۲ تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۱۶

◀ چکیده:

دههٔ دوم قرن بیستم نقطهٔ عطف و سر آغاز تحولی عظیم در نظریهٔ ادبی است که بعدها فرمالیسم (صورت‌گرایی) نامیده شد. مشخصهٔ بارز این مکتب، گسستن از هنجارهای ادبی گذشته و کشف راز «ادییت» یک اثر ادبی بود. هدف پایه گذاران این مکتب که به صورت‌گرایان روس معروف شدند، یافتن پایه های علمی برای نقد ادبی بود. نخستین گام را در این زمینه «ویکتور شک洛夫سکی» (Victor Shoklovsky) با انتشار «رستاخیز واژه ها» (Resurrection of the words) در سال ۱۹۱۴ برداشت. صورت‌گرایان اثر ادبی را بدون هیچگونه پیش زمینه ای مورد بررسی قرار میدهند. آنها معتقدند که به اثر ادبی باید از جنبه ادبی بودن آن نگریست.

این پژوهش بر آن است که شیوه های آشنایی زدایی را در غزلیات حافظ مورد بررسی قرار دهد تا مشخص گرداند که وی تا چه حد در اشعارش به قاعده کاهی (Deviation) و قاعده افزایی (Extra Regularity) دست یازیده است و آیا از این رهگذر توانسته موجب عادت ستیزی و در نتیجه تشخیص کلام خود در نگاه مخاطب گردد. با توجه به این نکته که آشنایی زدایی (Defamiliarization) از ارکان اصلی مکتب فرمالیسم روس میباشد که دلالت بر ناآشنا ساختن واقعیت عادی شدهٔ زندگی دارد، تا به جای شناسایی صرف امور پیرامون، به درک واقعی آنها دست یابند

مصاحبه با استاد فریدون جنیدی پیرامون تصحیح شاهنامه :

استاد فریدون جنیدی با تخصص در فرهنگ و زبانهای باستانی سی سال از عمر شریف خود را صرف تصحیحی از شاهنامه کرده‌اند که در نوع خود بسیار کم نظیر و قابل توجه میباشد. این روزها این کتاب، در حال چاپ شدن است به همین دلیل، گفتگویی با ایشان انجام شده که در زیر میخوانیم: